

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
ОСВІТИ**

Кафедра цивільно-правових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Назва освітньо-професійної програми	Право
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Вид навчальної дисципліни	обовязкова
Мова викладання	українська
Рік навчання	другий (денна, заочна)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
протокол від 11 від _07.2025

СХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-
наукового інституту права та
інноваційної освіти
протокол від 19.06.2025 № 11

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право»

_____ Ольга ЧЕПІК-ТРЕГУБЕНКО

Розглянуто на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
протокол від 18.06.25 №21

Цивільне право. Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 2025 рік. 36 с.

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент
Нестерцова-Собакарь Олександра Володимирівна.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Генеральний директор ТОВ «Науково-виробниче об'єднання «Техніка 3000»
Олександр ОБУШЕНКО;
2. Перший проректор ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету»,
кандидат юридичних наук, доцент Тетяна АЛФЬОРОВА.

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

(додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	6	6
Загальна кількість годин:	180	180
Рік підготовки:	2025-2026	2025-2026
Семестр:	3,4	3,4
Лекції	30	16
Семінарські	30	10
Практичні		4
Самостійна робота	120	150
Індивідуальні завдання (курсова робота)	-	
Підсумковий семестровий контроль	3 семестр – залік 4 семестр - екзамен	3 семестр – залік 4 семестр - екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право» є засвоєння здобувачами вищої освіти форм, способів, засобів, прийомів, методів наукового та практично-орієнтованого мислення, пов'язаного із професійно-юридичним опануванням теоретичного та нормативно-правового матеріалу в сфері цивільного права; засвоїти зміст цивільно-правових інститутів, об'єктивні закономірності їх розвитку, суть цивільно-правових категорій, навчитися розуміти зміст норм цивільного права, тлумачити правові норми та застосовувати до конкретних життєвих ситуацій, набути досвіду науково-дослідної роботи в галузі цивільного права.

Очікувані результати навчання:

знати:

1) на понятійному рівні: предмет і систему приватного права; основні поняття та інститути; роль приватного права та його значення для сучасного юриста.

2) на фундаментальному рівні: історію розвитку приватного права; парадигму та методологію пізнання приватного права.

3) на практично-творчому рівні: методику вирішення практичних завдань з приватного права.

вміти:

1) на репродуктивному рівні: відтворювати основні поняття та конструкції приватного права; вирішувати тести та виконувати індивідуальні завдання;

2) алгоритмічному рівні: застосовувати загальні та спеціальні алгоритми аналізу інститутів приватного права;

3) на евристичному рівні: аналізувати положення та інститути приватно-правових галузей права; виступати експертом та консультантом у навчанні інших;

4) на творчому рівні: вичерпно, логічно і творчо викладати інформацію в усній і письмовій формі; ґрунтовно висловлюватися та дискувати, пов'язуючи при цьому теоретичний матеріал з приватно-правових питань.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини громадянина в Україні.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення

Пререквізити: для вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право» дисципліни, які студент повинен опанувати до початку вивчення курсу: «Римське право», «Теорія держави і права», «Конституційне право».

Постреквізити: Засвоєння навчальної дисципліни «Цивільне право» є необхідною передумовою успішного опанування студентами наступних дисциплін та спецкурсів: «Цивільний процес», «Господарське право», «Земельне право», «Аграрне право», «Екологічне право», «Міжнародне приватне право», «Право інтелектуальної власності», «Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності» та інших приватноправових дисциплін.

Формулювання програмних результатів навчання здійснюється відповідно до ключових загальних та професійних компетентностей.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин достатньою обґрунтованістю

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами

ПРН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло. ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

ПРН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.

ПРН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО В СИСТЕМІ ПРАВА УКРАЇНИ. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Багатозначність терміна «цивільне право». Місце цивільного права в системі правових галузей. Взаємодія галузей сучасного права. Предмет цивільного права як галузі права. Цивільне право як регулятор суспільних відносин. Майнові відносини (відносини власності, майнові відносини у галузі товарообігу). Особисті немайнові відносини і виникнення їх у зв'язку із здійсненням особистих прав. Метод цивільного права. Загальне юридичне становище суб'єктів цивільних прав і обов'язків. Специфіка юридичних фактів у цивільному праві. Диспозитивні начала в цивільному праві. Особливості цивільно-правових санкцій. Принцип цивільного права. Функції цивільного права. Визначення і система цивільного права. Сторони в цивільному праві. Мета в цивільному праві. Цивільно-правові норми та інститути як система сучасного цивільного права. Форми систематизації (кодифікація, інкорпорація).

Цивільне право як наука. Предмет науки цивільного права. Норми сучасного цивільного права. Суспільні відносини, які становлять предмет цивільно-правового регулювання. Цивільні правовідносини. Юридичні факти. Судова, господарська, адміністративна практика застосування цивільно-правових норм. Методи, що використовуються в науці цивільного права (формально-логічний метод, порівняльний метод, системно-структурний метод, конкретно-соціологічний).

Предмет, методи та система цивільного та торгового права зарубіжних країн. Порівняльно-правовий аналіз зарубіжного цивільного права. Джерела цивільного і торгового права зарубіжних країн. Дуалістична система приватного права.

Публічне та приватне право. Метод правового регулювання цивільних та торгових відносин. Системи цивільного права деяких зарубіжних країн.

ТЕМА 2. ДЖЕРЕЛА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА. ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Поняття джерел цивільного права. Види джерел цивільного права. Нормативно-правові акти та міжнародні договори як джерела цивільного права. Правовий звичай як джерело права. Поняття цивільного законодавства. Цивільне право як галузь права і цивільне законодавство.

Система цивільного законодавства. Поняття й види цивільно-правових нормативних актів. Конституція як основа цивільного законодавства. Цивільний кодекс – основний акт цивільного законодавства. Інші законодавчі акти. Підзаконні нормативні акти та їх різновиди. Цивільно-правове значення локальної нормотворчості юридичних осіб. Чинні нормативно-правові акти колишнього СРСР та УРСР

Дія цивільного законодавства у часі, у просторі і за колом осіб. Колізійні норми та їх застосування. Зворотна сила актів цивільного законодавства. Співвідношення загального та спеціального законодавства.

Аналогія закону й аналогія права. Роль у формуванні й застосуванні цивільного законодавства норм моралі, звичаїв ділового обороту.

Роль судової і господарської практики в удосконаленні, тлумаченні і застосуванні цивільного законодавства. Тлумачення актів цивільного законодавства.

ТЕМА 3. ЦИВІЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ. ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Поняття і особливості цивільних правовідносин. Галузеві особливості цивільно-правових відносин. Ознаки цивільно-правових відносин. Елементи цивільно-правових відносин. Зміст цивільних правовідносин. Суб'єкти і об'єкти цивільних правовідносин. Суб'єктивне цивільне право і суб'єктивний цивільний обов'язок. Види цивільно-правових відносин. Регулятивні і охоронні відносини. Абсолютні і відносні правовідносини. Активні і пасивні цивільні правовідносини. Речові і зобов'язальні, майнові і немайнові правовідносини. Поняття цивільної правоздатності і дієздатності. Юридичні факти та їх класифікація. Дії і події як юридичні факти.

Поняття здійснення суб'єктивного цивільного права та виконання обов'язку. Поняття й види меж здійснення цивільних прав. Зловживання правом. Антимонопольні заборони і правила про неприпустимість недобросовісної конкуренції як різновиду межі здійснення цивільних прав.

Поняття й зміст суб'єктивного права на захист. Форми та способи захисту цивільних прав. Юрисдикційна та неюрисдикційні форми захисту цивільних прав. Поняття й зміст самозахисту цивільних прав. Загальноприйняті засоби самозахисту. Необхідна оборона й дії в умовах крайньої необхідності як засоби самозахисту цивільних прав.

Міри оперативного впливу на порушника цивільних прав як засоби захисту суб'єктивного цивільного права. Поняття, основні особливості й види мір оперативного впливу в цивільному праві.

Міри державного примусу, що застосовуються для захисту цивільних прав.

Способи захисту. Визнання права. Припинення дій, то порушують право. Відновлення становища, що існувало до порушення права. Присудження до виконання обов'язку в натурі. Зміна правовідносин. Припинення правовідносин. Стягнення з особи, яка порушила право, завданих збитків. Стягнення неустойки (штрафу, пені). Компенсація моральної шкоди. Інші способи захисту. Органи, що здійснюють захист.

ТЕМА 4. ФІЗИЧНІ ОСОБИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Стислий зміст теми. Фізичні особи як індивідуальний (приватний) суб'єкт цивільного права. Правосуб'єктність фізичних осіб. Правосуб'єктність іноземних громадян і осіб без громадянства.

Правоздатність фізичних осіб. Реальність і гарантованість правоздатності. Співвідношення і відмінності між правоздатністю і суб'єктивними цивільними правами. Правоздатність фізичних осіб. Рівність та невідчужуваність правоздатності фізичних осіб. Зміст і межі правоздатності фізичних осіб. Запобігання можливості фізичної особи мати цивільні права та обов'язки.

Дієздатність фізичних осіб: виникнення, зміст і припинення. Основні риси цивільної дієздатності. Часткова дієздатність малолітніх. Укладення дрібних побутових правочинів. Неповна дієздатність неповнолітніх. Набуття повної цивільної дієздатності. Емансипація. Випадки й умови обмеження дієздатності фізичних осіб. Правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною.

Поняття та правові наслідки встановлення опіки та піклування. Порядок і правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою і оголошення її померлою. Ім'я і місце проживання фізичної особи. Акти цивільного стану. Цивільний стан (правовий статус). Порядок реєстрації актів цивільного стану, їх оскарження і відновлення.

ТЕМА 5. ЮРИДИЧНІ ОСОБИ І ДЕРЖАВА ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Стислий зміст теми. Поняття та ознаки юридичної особи. Організаційна єдність. Наявність відокремленого майна. Виступ у цивільному обороті від свого імені. Здатність нести самостійну майнову відповідальність. Здатність бути позивачем або відповідачем у суді, господарському чи третейському суді. Правоздатність і дієздатність юридичної особи. Зміст цивільної правоздатності юридичної особи. Органи юридичної особи. Індивідуалізація юридичної особи. Філії та представництва юридичної особи.

Порядок виникнення і припинення юридичних осіб. Основні способи утворення юридичних осіб (розпорядчий, нормативно-явочний, дозвільний). Установчі документи юридичної особи. Порядок реєстрації юридичної особи. Внесення змін до установчих документів юридичної особи.

Форми припинення юридичних осіб (ліквідація, правонаступництво). Порядок припинення юридичної особи шляхом ліквідації. Ліквідаційна комісія. Черговість задоволення претензій кредиторів в разі ліквідації юридичної особи. Порядок припинення юридичної особи шляхом правонаступництва. Форми правонаступництва: поділ, приєднання, злиття, перетворення. Виділ. Банкрутство як одна з підстав для ліквідації юридичної особи.

Україна, як особливий суб'єкт цивільного права. Участь України в цивільно-правових відносинах.

ТЕМА 6. ВИДИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ.

Стислий зміст теми Види юридичних осіб, їх класифікація і цивільно-правове значення. Комерційні й некомерційні юридичні особи. Класифікація юридичних осіб у залежності від виду власності. Поняття унітарної та корпоративної юридичної особи. Асоційовані юридичні особи. Юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права. Інші критерії класифікації юридичних осіб.

Організаційно-правові форми юридичних осіб за Цивільним кодексом. Підприємницькі та непідприємницькі товариства. Господарські товариства, їх види та особливості створення, діяльності та припинення. Виробничі кооперативи. Види непідприємницьких товариств. Установи.

Розбіжності у цивільно-правовому регулюванні організаційно-правових форм юридичних осіб за Цивільним та Господарським кодексами. Підприємства та їх види. Об'єднання підприємств.

ТЕМА 7. ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН. ЦІННІ ПАПЕРИ ЯК ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Стислий зміст теми. Поняття і види об'єктів цивільних прав. Обороздатність об'єктів цивільних прав. Відносини між суб'єктами з приводу того чи іншого об'єкту. Речі як об'єкти цивільних прав. Класифікація речей. Засоби виробництва і предмети споживання. Речі, вилучені з цивільного обороту, обмежені в обороті і не вилучені з цивільного обороту. Речі індивідуально визначені і родові. Речі споживні і неспоживні; подільні і неподільні; головні і приналежності; плоди і доходи. Гроші та валютні цінності. Нерухомі та рухомі речі. Майно. Підприємство як об'єкт цивільних правовідносин. Тварини як об'єкт цивільних правовідносин. Дії, послуги, результати творчої діяльності, особисті немайнові блага, інформація як об'єкти цивільних прав.

Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Групи та види цінних паперів. Пайові цінні папери. Боргові цінні папери. Приватизаційні папери як особливий вид державних цінних паперів. Похідні цінні папери. Товаророзпорядчі цінні папери. Іпотечні цінні папери. Вексель як об'єкт цивільного права. Цінні папери іменні, ордерні та на пред'явника. Передання прав та виконання за цінним папером.

ТЕМА 8. ПРАВОЧИНИ ЯК ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ, ЗМІНИ АБО ПРИПИНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Стислий зміст теми. Поняття правочину та його особливості в системі юридичних фактів. Правочин як вольова й правомірна дія. Підстави (цілі) правочину. Види правочинів.

Умови дійсності правочинів. Презумпція правомірності правочину. Відповідність змісту правочинів вимогам закону. Дієздатність учасників правочинів. Воля й волевиявлення в правочині. Спрямованість правочину на реальне настання правових наслідків. Додержання форми правочину. Дотримання прав неповнолітніх дітей при укладенні правочинів. Засоби вираження волі у правочинах. Усна форма правочину. Письмова форма правочину: проста та нотаріальне посвідчення. Правові наслідки недотримання сторонами простої письмової форми правочину. Укладення правочину шляхом мовчання та конклюдентних дій. Державна реєстрація правочину.

Недійсність правочинів. Види недійсних правочинів. Нікчемні та оспорювані правочини. Недійсність частини правочину. Загальні та спеціальні наслідки недійсності правочинів.

ТЕМА 9. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Стислий зміст теми. Роль і значення особистих немайнових прав. Поняття особистих немайнових прав, не пов'язаних і майновими. Ознаки особистих немайнових відносин. Зміст особистих абсолютних правовідносин. Класифікація особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Особисті немайнові права юридичної особи. Захист особистих немайнових прав.

Право фізичної особи на ім'я. Право фізичної особи на власне зображення. Право на особисту недоторканість і свободу, охорону житла і здоров'я. Право на повагу до честі, гідності та ділової репутації фізичної або юридичної особи. Особливості захисту цих прав.

ТЕМА 10. СТРОКИ ТА ТЕРМІНИ. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ

Стислий зміст теми. Поняття і значення строків в цивільному праві. Строки та їх співвідношення з юридичними фактами у цивільному праві. Різниця між строком і терміном. Обчислення строків у цивільному праві. Види цивільно-правових строків. Строки здійснення суб'єктивних прав і виконання обов'язків. Строки захисту цивільних прав (гарантійні, оперативного захисту, претензійні, позовної давності, процесуальні).

Позовна давність. Види строків позовної давності (загальні і спеціальні). Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Початок перебігу позовної давності. Застосування позовної давності. Зупинення, переривання й поновлення строків позовної давності. Наслідки спливу строків позовної давності.

ТЕМА 11. ПРЕДСТАВНИЦТВО ТА ДОВІРЕНІСТЬ

Стислий зміст теми. Поняття та правове значення представництва як різновиду організаційних відносин. Внутрішні та зовнішні відносини представництва. Повноваження представника. Види представництва.

Представництво за законом. Представництво на підставі акта органу юридичної особи. Представництво за договором доручення. Комерційне представництво.

Поняття, зміст та види довіреності. Разова, спеціальна, генеральна довіреності. Форма та строки довіреності. Довіреність юридичної особи. Передоручення. Припинення дії довіреності.

ТЕМА 12. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Стислий зміст теми. Поняття цивільно-правової відповідальності як засобу захисту цивільних прав. Особливості відповідальності в цивільному праві, її основні принципи й функції. Види цивільно-правової відповідальності.

Умови цивільно-правової відповідальності. Поняття й склад цивільного правопорушення. Протиправна поведінка як умова цивільно-правової відповідальності. Поняття й зміст шкоди (збитків) у цивільному праві. Причинний зв'язок між протиправною поведінкою і результатом, що наступив. Вина правопорушника як умова цивільно-правової відповідальності. Поняття й форми вини в цивільному праві, їх значення. Випадки відповідальності незалежно від вини і за дії третіх осіб (за чужу вину) у цивільному праві. Особливості цивільно-правової відповідальності за невиконання або неналежне виконання грошових зобов'язань.

Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності. Поняття й значення випадку і непереборної сили (форс-мажор).

ТЕМА 13. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВО ВЛАСНОСТІ. ПРАВО СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Стислий зміст теми. Поняття власності і права власності. Власність як економічна, правова, соціальна категорія. Право власності в об'єктивному і суб'єктивному розумінні. Зміст права власності. Абсолютний характер права власності. Здійснення права власності. Непорушність права власності.

Суб'єкти права власності в Україні. Власність українського народу. Право власності фізичних осіб. Право власності юридичних осіб. Право власності держави, Автономної Республіки Крим і адміністративно-територіальних утворень. Підстави виникнення права власності. Первісні та похідні, загальні та спеціальні підстави. Момент виникнення права власності в набувача майна за договором. Реєстрація речових прав: порядок та правове значення. Ризик випадкової загибелі або псування майна. Припинення права власності.

Поняття права спільної власності. Види права спільної власності. Суб'єкти права спільної власності. Право спільної часткової власності. Суб'єкти й об'єкти спільної часткової власності й підстави її виникнення. Здійснення права спільної часткової власності. Плоди, продукція та доходи від використання майна, що є у спільній частковій власності. Утримання майна, що є у спільній частковій власності. Право співвласника розпорядитися часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки учасника спільної часткової власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності.

Право спільної сумісної власності. Підстави виникнення, суб'єкти й об'єкти права спільної сумісної власності. Особливості здійснення й припинення права спільної сумісної власності. Право спільної сумісної власності подружжя.

ТЕМА 14. ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ. ВОЛОДІННЯ І ІНШІ РЕЧОВІ ПРАВА

Стислий зміст теми. Поняття захисту права власності. Цивільно-правові засоби захисту права власності, їх класифікація.

Речево-правові засоби захисту права власності. Витребування власником майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Вимоги по усуненню порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Вимога про звільнення майна від арешту (виключення з опису).

Співвідношення права власності й інші речових прав. Види інших речових прав, їх класифікація. Поняття і зміст володіння чужою річчю. Види володіння. Суб'єкти володіння. Виникнення і припинення володіння. Захист володіння. Право обмеженого користування чужими речами (сервітути). Види сервітутів. Виникнення і припинення сервітутів. Право користування чужою землею для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Встановлення і припинення емфітевзису. Право користування чужою, землею для забудови (суперфіцій). Припинення і захист суперфіцію.

ТЕМА 15. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Творча діяльність і роль цивільного права в її регулюванні. Поняття права інтелектуальної власності. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності. Інститути цивільного права, які регулюють і захищають відносини в галузі творчої діяльності. Система українського законодавства про охорону інтелектуальної власності.

Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Авторське право та суміжні права. Право промислової власності. Правова охорона засобів індивідуалізації цивільного обороту та нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.

Підстави виникнення прав інтелектуальної власності. Види особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Використання об'єкта права інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності. Здійснення прав інтелектуальної власності на об'єкт, який належить кільком особам. Права інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку з виконанням трудового договору та за замовленням. Наслідки порушення права інтелектуальної власності. Захист інтелектуальної власності в Україні на сучасному етапі.

ТЕМА 16. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СПАДКОВОГО ПРАВА

Поняття та значення спадкового права. Принципи спадкового права. Поняття спадкування та його значення. Історичний розвиток спадкового права та законодавства про спадкування.

Спадкове правонаступництво: поняття та види. Поняття та склад спадщини. Спадкоємці та спадкодавці. Підстави спадкування (за законом, за заповітом). Особливості спадкування прав інтелектуальної власності. Особливості спадкування цінних паперів та грошових вкладів. Особливості спадкування часток у господарських товариствах, приватних підприємств, майна підприємця. Особливості спадкування земельних ділянок, квартир та будинків, які перебувають у процесі приватизації. Особливості спадкування обов'язків померлого спадкодавця. Особливості спадкування майна, що знаходиться за кордоном або іноземцями.

Поняття та значення відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Поняття і значення інституту прийняття спадщини у спадковому праві. Способи, порядок і строки прийняття спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Переважне право окремих спадкоємців на виділення спадкового майна в натурі. Перерозподіл спадщини. Підстави та порядок вжиття заходів до охорони спадкового майна. Компетенція посадових осіб щодо вжиття заходів до охорони спадщини. Пред'явлення претензій кредиторами спадкодавця. Порядок оформлення спадкових прав. Свідоцтво про право на спадщину. Підстави та наслідки визнання спадкового майна відумерлим. Відмова від спадщини.

ТЕМА 17. СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ

Особливості спадкування за законом. Черги спадкоємців за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування усиновленими та усиновлювачами. Перша черга спадкоємців за законом. Друга черга спадкоємців за законом. Третя черга спадкоємців за законом. Четверта черга спадкоємців за законом. П'ята черга спадкоємців за законом. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом. Спадкова трансмісія. Порядок закликання до спадкування за законом. Розподіл спадщини між спадкоємцями.

ТЕМА 18. ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Поняття зобов'язального права. Поняття та види зобов'язань. Підстави виникнення зобов'язань. Суб'єкти зобов'язань.

ТЕМА 19. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Поняття і загальні умови виконання зобов'язання. Суб'єкти виконання зобов'язання. Предмет виконання зобов'язання. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання.

Поняття припинення зобов'язань. Належне виконання; зарахування зустрічних вимог; домовленість сторін: новація, передання боржником відступного, прощення боргу; поєднання боржника та кредитора в одній особі; неможливість виконання; смерть кредитора чи боржника; ліквідація юридичної особи. Загальні положення про порушення зобов'язань та їх правові наслідки.

ТЕМА 20. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Загальні положення про способи забезпечення виконання зобов'язань, їх характерні риси. Поняття, функції, види неустойки. Характерні риси штрафу та пені. Збільшення та зменшення розміру неустойки. Поняття, порядок оформлення, строки, підстави припинення поруки. Поняття, порядок оформлення, види, строки, підстави припинення гарантії. Поняття, функції, форма завдатку. Відмінність завдатку від авансу. Поняття, правове регулювання застави. Сторони, форма, зміст договору застави. Види застави: заклад, застава товарів у обороті та переробці, застава майнових прав, застава цінних паперів, іпотека. Порядок звернення стягнення на предмет застави. Поняття та особливості притримання.

ТЕМА 21. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ДОГОВОРИ

Поняття, функції цивільно-правових договорів. Зміст свободи договору. Класифікація договорів. Основний та попередній договори. Вільні та публічні договори. Ознаки публічних договорів. Взаємоузгоджені та договори приєднання. Договори за участю третіх осіб. Зміст договору. Істотні умови договору. Поняття та стадії укладення договорів. Місце та момент укладення договору. Особливості укладення деяких видів договорів (на аукціонах, біржах, тощо). Зміна та розірвання договорів.

ТЕМА 22. ДОГОВОРИ ПРО ПЕРЕДАЧУ МАЙНА У ВЛАСНІСТЬ

Договір купівлі-продажу. Зміст договору купівлі-продажу. Сторони договору їх права та обов'язки. Договір поставки. Сторони, порядок і форма укладання договору поставки. Істотні умови та зміст договору. Загальна характеристика договору контрактації сільськогосподарської продукції. Поняття та зміст договору про постачання енергетичними й іншими ресурсами через приєднану мережу; його відмінність від подібних договорів.

Загальна характеристика договору міни. Поняття договору дарування. Предмет, форма, сторони договору дарування. Сторони у договорі дарування, їх права та обов'язки. Поняття, форма і сторони договору ренти. Забезпечення виплати ренти і відповідальність за прострочення виплати ренти. Поняття договору довічного утримання (догляду). Форма, сторони і особливості договору довічного утримання.

ТЕМА 23. ДОГОВОРИ ПРО ПЕРЕДАЧУ МАЙНА У КОРИСТУВАННЯ

Поняття та предмет договору найму. Договір прокату. Основні різновиди договору найму (оренди). Договір найму (оренда) земельної ділянки. Найм будівлі або іншої споруди. Порядок державної реєстрації договору будівлі або споруди, плата за користування. Найм (оренда) транспортного засобу. Особливості найму транспортного засобу з екіпажем. Поняття договору найму житла. Сторони у договорі найму житла. Предмет і форма договору найму житла. Обов'язки наймача житла. Строк договору найму житла. Договір піднайму житла. Розірвання договору найму житла. Поняття договору лізингу. Форма та зміст договору лізингу. Права та обов'язки сторін договору лізингу. Поняття та сторони договору позички. Форма та предмет договору позички. Зміст та строк договору позички.

Розірвання договору позички. Припинення договору позички.

ТЕМА 24. ДОГОВОРИ З ВИКОНАННЯ РОБІТ

Договір підряду та його характерні ознаки. Зміст договору підряду. Права та обов'язки сторін. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу. Ціна роботи. Поняття кошторису. Строки виконання роботи. Порядок оплати роботи. Відповідальність сторін за договором підряду. Договір побутового підряду. Форма, поняття, зміст, основні умови укладання і виконання договору побутового підряду. Поняття договору будівельного підряду. Обов'язки сторін за договором будівельного підряду. Порядок, строк і укладання договору будівельного підряду. Відповідальність сторін за порушення умов договору підряду. Загальна характеристика підряду на проектні та пошукові роботи. Обов'язки підрядника та замовника. Відповідальність підрядника за недоліки документації та робіт. Поняття договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Порядок виконання робіт за договором. Права сторін на результати робіт. Обов'язки сторін. Відповідальність виконавця за порушення договору.

ТЕМА 25. ДОГОВОРИ ТРАНСПОРТНОГО ЕКСПЕДИРУВАННЯ.

Поняття, види, сторони договору з надання послуг. Види перевезень та їх правове регулювання. Поняття зобов'язань з перевезення. Джерела правового регулювання відносин щодо перевезення. Поняття договорів перевезення вантажів, їх види, предмет, сторони, права та обов'язки сторін. Поняття договорів перевезення пасажирів та багажу, їх предмет, сторони, форма, права та обов'язки сторін. Поняття, предмет, форма договору транспортного експедирування.

ТЕМА 26. ДОГОВІР ЗБЕРІГАННЯ. ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ.

Поняття та види договору зберігання. Сторони за договором зберігання, їх права та обов'язки. Відповідальність зберігача та поклажодавця. Договір складського зберігання. Складські документи та посвідчені ними права. Спеціальні види договорів зберігання. Поняття та види страхування. Поняття, предмет та форма договору страхування. Порядок укладення договору добровільного страхування. Сторони та учасники за договором страхування. Права та обов'язки сторін за договором страхування. Укладання договору страхування, зміст страхового поліса. Відмова у виплаті страхового відшкодування.

ТЕМА 27. ДОГОВІР ДОРУЧЕННЯ. ДОГОВІР КОМІСІЇ. ДОГОВІР УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ.

Поняття, предмет та правова характеристика договору доручення. Форма договору доручення. Сторони за договором доручення, їх права та обов'язки. Припинення договору доручення. Поняття, предмет та правова характеристика договору комісії. Форма договору комісії. Сторони за договором комісії, їх права та обов'язки. Припинення договору комісії. Види договору комісії. Поняття, предмет та правова характеристика договору управління майном. Сторони за договором управління майном, їх права та обов'язки.

ТЕМА 28. ДОГОВОРИ З НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Поняття, предмет та правова характеристика договору позики. Сторони за договором позики, їх права та обов'язки. Кредитні правовідносини. Поняття, предмет та правова характеристика кредитного договору. Сторони за кредитним договором, їх права та обов'язки. Поняття, предмет та правова характеристика договору банківського вкладу. Сторони за договором банківського вкладу, їх права та обов'язки. Поняття, предмет та правова характеристика договору банківського рахунку. Сторони за договором банківського рахунку, їх права та обов'язки. Поняття, предмет та правова характеристика договору факторингу. Сторони за договором факторингу, їх права та обов'язки.

ТЕМА 29. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗРАХУНКІВ

Форми та види розрахунків. Готівкові розрахунки. Безготівкові розрахунки Черговість платежів. Правові форми безготівкових розрахунків. Розрахункові (платіжні) документи. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки платіжними вимогами - дорученнями. Розрахунки за акредитивом. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків. Залік взаємних вимог та зобов'язань.

ТЕМА 30. ДОГОВОРИ ПРО СПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ. ВИДИ ДОГОВОРІВ ЩОДО РОЗПОРЯДЖЕННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. ДОГОВІР КОМЕРЦІЙНОЇ КОНЦЕСІЇ.

Поняття, предмет та правова характеристика договору про спільну діяльність. Сторони за договором про спільну діяльність, їх права та обов'язки. Поняття, предмет та правова характеристика договору простого товариства. Сторони за договором простого товариства, їх права та обов'язки. Поняття, предмет та правова характеристика засновницького договору. Сторони за засновницьким договором, їх права та обов'язки.

Роль і значення зобов'язань у сфері інтелектуальної діяльності. Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Види ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір. Договір про створення на замовлення та використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності. Авторський договір.

Поняття, предмет та правова характеристика договору комерційної концесії. Сторони за договором комерційної концесії, їх права та обов'язки. Форма договору комерційної концесії. Особливі умови договору комерційної концесії. Припинення договору комерційної концесії.

ТЕМА 31. НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Умови обіцянки. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи. Зобов'язання, що виникають у зв'язку

з рятуванням майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання по усуненню загрози життю, здоров'ю і майну фізичної особи або майну юридичної особи.

ТЕМА 32. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ

Зобов'язання з відшкодування шкоди (предмет, учасники, суб'єкти). Відмінність від інших зобов'язань. Система зобов'язань з відшкодування шкоди. Підстави та умови виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відповідальність за шкоду, завдану працівником. Відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Каліцтво, травма, професійне захворювання. Особливості відшкодування шкоди, завданої здоров'ю фізичної особи внаслідок каліцтва чи іншого ушкодження здоров'я. Професійна працездатність, загальна працездатність. Визначення розміру заробітку (доходу), втраченого внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності. Додаткові витрати. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок смерті потерпілого. Порядок відшкодування шкоди, завданої здоров'ю фізичної особи внаслідок каліцтва чи іншого ушкодження здоров'я.

Відповідальність за шкоду, заподіяну життю та здоров'ю фізичної особи. Відповідальність за шкоду, заподіяну малолітніми, неповнолітніми особами. Відповідальність за шкоду, заподіяну недієздатними, обмежено дієздатними особами. Субсидіарна відповідальність батьків та осіб, які їх замінюють за шкоду, завдану неповнолітніми і малолітніми.

Відповідальність за шкоду, заподіяну органами державної влади. Відповідальність за шкоду, завдану правоохоронними та судовими органами. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями та бездіяльністю правоохоронних і судових органів. Форми і засоби відшкодування такої шкоди.

Поняття та види джерел підвищеної небезпеки. Суб'єкти відшкодування за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. Титульний володілець, його ознаки. Особливості відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. Право на відшкодування моральної шкоди. Підстави та вирахування розміру моральної шкоди. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема № 1: Цивільне право в системі права України. Цивільне право як наука і	1. Поняття цивільного права як галузі права. 2. Предмет та метод цивільного права. 3. Функції, принципи та система	2

навчальна дисципліна.	цивільного права.	
Тема № 2: Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	<p>1. Поняття фізичної особи. Правосуб'єктність фізичних осіб. Поняття та зміст правоздатності фізичних осіб.</p> <p>2. Поняття дієздатності. Категорії фізичних осіб за обсягом дієздатності. Опіка та піклування.</p> <p>3. Ім'я та місце проживання фізичної особи. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою.</p>	2
Тема № 3: Юридичні особи і держава як суб'єкти цивільних правовідносин. Види юридичних осіб.	<p>1.Значення, сутність та ознаки юридичної особи. Правоздатність та дієздатність юридичних осіб.</p> <p>2.Індивідуалізація юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи. Філії і представництва.</p> <p>3.Виникнення та припинення юридичної особи. Класифікація юридичних осіб.</p> <p>4.Організаційно-правові форми юридичних осіб. Поняття та види господарських товариств.</p>	2
Тема № 4: Правочини як підстава виникнення, зміни або припинення цивільних правовідносин.	<p>1.Поняття правочинів, їх особливості у системі юридичних фактів. Класифікація правочинів.</p> <p>2.Воля та волевиявлення у правочині. Засоби вираження волі у правочинах. Усна, письмова та нотаріальна форма правочину. Державна реєстрація правочину.</p> <p>3.Поняття та види недійсних правочинів. Правові наслідки недодержання сторонами вимог закону при вчиненні правочину.</p>	2
Тема № 5: Строки та терміни. Позовна давність	<p>1.Поняття та класифікація строків в цивільному праві. Обчислення строків у цивільному праві.</p> <p>2.Поняття та види строків позовної давності.</p> <p>3.Початок перебігу, зупинення, перерва та поновлення строків</p>	2

	позовної давності.	
Тема № 6: Загальні положення про право власності. Право спільної власності	1.Поняття власності і права власності. Зміст права власності. 2.Підстави виникнення і припинення права власності. Момент виникнення права власності. 3.Поняття права спільної власності. Види і суб'єкти права спільної власності.	2
Тема № 7: Загальні положення спадкового права.	1.Поняття та значення спадкування. Основні поняття спадкового права. 2.Час та місце відкриття спадщини. 3.Спадковий договір	2
Тема № 8: Зобов'язальне право і зобов'язання	1.Поняття, особливості та види зобов'язань. 2.Підстави виникнення зобов'язань. 3.Суб'єкти зобов'язань.	2
Тема № 9: Виконання зобов'язання. Припинення зобов'язання	1.Виконання зобов'язань. 2.Поняття та види підстав припинення зобов'язання.	2
Тема № 10: Забезпечення виконання зобов'язання	1.Поняття та способи забезпечення зобов'язань 2.Неустойка. 3.Порука. 4.Гарантія. 5.Завдаток. 6.Застава.	2
Тема № 11: Цивільно-правові договори	1.Поняття, функції і значення цивільно-правового договору 2.Класифікація договорів 3.Зміст договорів. 4.Укладення договорів 5.Зміна та розірвання договору	2
Тема № 12: Договори про передачу майна у власність	1.Договір купівлі-продажу 2.Договір роздрібною купівлі-продажу 3.Договір міни. 4.Договір дарування. 5.Договір ренти. 6.Договір довічного утримання.	2
Тема № 13: Договори про передачу майна у користування	1.Загальні положення про договір найму (оренди) 2.Договір прокату. 3.Договір оренди транспорту.	2

	4. Договір найму земельної ділянки. 5. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. 6. Договір лізингу. 7. Договір найму житла.	
Тема № 14: Договори з виконання робіт	1. Поняття і зміст договору підряду. 2. Види договору підряду.	2
Тема № 15: Недоговірні зобов'язання	1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу 2. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу 3. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення 4. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи	2

Теми семінарських занять

Назва теми практичного заняття	Кількість годин
Тема № 1: Цивільне право в системі права України. Цивільне право як наука і навчальна дисципліна	2
Тема № 2: Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	2
Тема № 3: Юридичні особи і держава як суб'єкти цивільних правовідносин. Види юридичних осіб.	2
Тема № 4: Правочини як підстава виникнення, зміни або припинення цивільних правовідносин.	2
Тема № 5: Строки та терміни. Позовна давність	2
Тема № 6: Загальні положення про право власності. Право спільної власності	2
Тема № 7: Загальні положення спадкового права.	2
Тема № 8: Зобов'язальне право і зобов'язання	2
Тема № 9: Виконання зобов'язання. Припинення зобов'язання	2
Тема № 10: Забезпечення виконання зобов'язання	2
Тема № 11: Цивільно-правові договори	2
Тема № 12: Договори про передачу майна у власність	2
Тема № 13: Договори про передачу майна у	2

користування	
Тема № 14: Договори з виконання робіт	2
Тема № 15: Недоговірні зобов'язання	

Теми для самостійної роботи

Назва теми самостійної/індивідуальної роботи	Кількість годин
Тема № 1: Цивільне право в системі права України. Цивільне право як наука і навчальна дисципліна.	8
Тема № 2: Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	
Тема № 3: Юридичні особи і держава як суб'єкти цивільних правовідносин. Види юридичних осіб.	8
Тема № 4: Правочини як підстава виникнення, зміни або припинення цивільних правовідносин.	8
Тема № 5: Строки та терміни. Позовна давність	8
Тема № 6: Загальні положення про право власності. Право спільної власності	8
Тема № 7: Загальні положення спадкового права.	8
Тема № 8: Зобов'язальне право і зобов'язання	8
Тема № 9: Виконання зобов'язання. Припинення зобов'язання	8
Тема № 10: Забезпечення виконання зобов'язання	8
Тема № 11: Цивільно-правові договори	8
Тема № 12: Договори про передачу майна у власність	8
Тема № 13: Договори про передачу майна у користування	8
Тема № 14: Договори з виконання робіт	8
Тема № 15: Недоговірні зобов'язання	8

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість дин
Тема № 1: Цивільне право в системі права України. Цивільне право як наука і навчальна дисципліна.	1. Поняття цивільного права як галузі права. 2. Предмет та метод цивільного права. 3. Функції, принципи та система цивільного права.	2
Тема № 2: Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	1. Поняття фізичної особи. Правосуб'єктність фізичних осіб. Поняття та зміст правоздатності фізичних осіб. 2. Поняття дієздатності. Категорії	2

	фізичних осіб за обсягом дієздатності. Опіка та піклування. 3. Ім'я та місце проживання фізичної особи. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою.	
Тема № 3 Юридичні особи і держава як суб'єкти цивільних правовідносин. Види юридичних осіб.	1.Значення, сутність та ознаки юридичної особи. Правоздатність та дієздатність юридичних осіб. 2.Індивідуалізація юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи. Філії і представництва. 3.Виникнення та припинення юридичної особи. Класифікація юридичних осіб. 4.Організаційно-правові форми юридичних осіб. Поняття та види господарських товариств.	2
Тема № 4 Правочини як підстава виникнення, зміни або припинення цивільних правовідносин. Строки та терміни. Позовна давність	1.Поняття правочинів, їх особливості у системі юридичних фактів. Класифікація правочинів. 2.Воля та волевиявлення у правочині. Засоби вираження волі у правочинах. Усна, письмова та нотаріальна форма правочину. Державна реєстрація правочину. 3.Поняття та види недійсних правочинів. Правові наслідки недодержання сторонами вимог закону при вчиненні правочину.	2
Тема № 5 Загальні положення про право власності. Право спільної власності	1.Поняття власності і права власності. Зміст права власності. 2.Підстави виникнення і припинення права власності. Момент виникнення права власності. 3.Поняття права спільної власності. Види і суб'єкти права спільної власності.	2
Тема № 6 Цивільно-правові договори	1.Поняття, функції і значення цивільно-правового договору 2.Класифікація договорів 3.Зміст договорів. 4.Укладення договорів 5.Зміна та розірвання договору	2
Тема № 7 Договори про передачу майна у власність	1.Договір купівлі-продажу 2.Договір роздрібною купівлі-продажу 3.Договір міни.	2

	4. Договір дарування. 5. Договір ренти. 6. Договір довічного утримання.	
Тема № 8 Договори про передачу майна у користування	1. Загальні положення про договір найму (оренди) 2. Договір прокату. 3. Договір оренди транспорту. 4. Договір найму земельної ділянки. 5. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. 6. Договір лізингу. 7. Договір найму житла.	2

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського або практичного заняття	Кількість годин
Тема № 2: Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	2
Тема № 5: Загальні положення про право власності. Право спільної власності	2
Тема № 6: Цивільно-правові договори.	2
Тема № 7: Договори про передачу майна у власність	2
Тема № 8: Договори про передачу майна у користування	2

Теми практичних занять

Назва теми практичного заняття	Кількість годин
Тема № 7: Договори про передачу майна у власність	2
Тема № 8: Договори про передачу майна у користування	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми самостійної/індивідуальної роботи	Кількість годин
Тема № 1: Цивільне право в системі права України. Цивільне право як наука і навчальна дисципліна.	10
Тема № 2: Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	10
Тема № 3: Юридичні особи і держава як суб'єкти цивільних правовідносин. Види юридичних осіб.	10
Тема № 4: Правочини як підстава виникнення, зміни або припинення цивільних правовідносин.	10
Тема № 5: Строки та терміни. Позовна давність	10
Тема № 6: Загальні положення про право власності. Право спільної власності	10

Тема № 7: Загальні положення спадкового права.	10
Тема № 8: Зобов'язальне право і зобов'язання	10
Тема № 9: Виконання зобов'язання. Припинення зобов'язання	10
Тема № 10: Забезпечення виконання зобов'язання	10
Тема № 11: Цивільно-правові договори	10
Тема № 12: Договори про передачу майна у власність	10
Тема № 13: Договори про передачу майна у користування	10
Тема № 14: Договори з виконання робіт	10
Тема № 15: Недоговірні зобов'язання	10

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Цивільне право (загальна частина)

1. Поняття цивільного права. Цивільне право в системі права України.
2. Предмет та метод цивільного права.
3. Функції, принципи та система цивільного права.
4. Поняття, загальна характеристика та система цивільного законодавства.
5. Джерела цивільного права. Співвідношення загального і спеціального цивільного законодавства.
6. Дія цивільного законодавства.
7. Прогалини у регулюванні цивільно-правових відносин. Застосування цивільного законодавства за аналогією.
8. Поняття й предмет науки цивільного права. Методи дослідження науки цивільного права.
9. Поняття, особливості та класифікація цивільних правовідносин.
10. Структура цивільних правовідносин та його елементи.
11. Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків.
12. Форми захисту цивільних прав. Самозахист.
13. Способи захисту цивільних прав у суді.
14. Правоздатність фізичних осіб: поняття, зміст, виникнення та припинення.
15. Порівняльна характеристика цивільної правоздатності та суб'єктивного права. Випадки обмеження правоздатності фізичних осіб.
16. Обмеження дієздатності фізичних осіб. Визнання фізичної особи недієздатною.
17. Поняття, види дієздатності фізичних осіб.
18. Опіка і піклування.
19. Поняття фізичної особи. Індивідуалізація фізичних осіб. Акти цивільного стану.
20. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою.
21. Поняття і ознаки юридичної особи. Правосуб'єктність юридичної особи.
22. Індивідуалізація юридичної особи. Правове становище філій, представництв, дочірніх підприємств.

23. Порядок створення юридичних осіб і їх реєстрація. Установчі документи юридичної особи.
24. Припинення юридичної особи шляхом правонаступництва.
25. Припинення юридичної особи шляхом ліквідації.
26. Черговість задоволення вимог кредиторів у разі ліквідації юридичної особи.
27. Класифікація юридичних осіб: критерії, види.
28. Організаційно-правові форми юридичних осіб за ЦК та ГК України.
29. Підприємницькі товариства та їх різновиди.
30. Акціонерне товариство як різновид господарських товариств.
31. Товариство з обмеженою відповідальністю як різновид господарських товариств.
32. Товариство з додатковою відповідальністю як різновид господарських товариств.
33. Повне та командитне товариство як різновиди господарських товариств.
34. Кооперативи як юридичні особи, їх види. Споживча кооперація.
35. Непідприємницькі товариства.
36. Держава як суб'єкт цивільних правовідносин.
37. Поняття і види об'єктів цивільних прав.
38. Речі як об'єкти цивільного права. Класифікація речей. Майно.
39. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільного права.
40. Поняття цінних паперів як об'єктів цивільного права, їх особливості.
41. Передання прав та виконання за цінним папером.
42. Загальна характеристика груп та видів цінних паперів за законодавством України.
43. Боргові цінні папери, їх різновиди.
44. Товаророзпорядчі цінні папери, їх різновиди.
45. Похідні цінні папери, їх різновиди.
46. Іпотечні цінні папери, їх різновиди.
47. Приватизаційні папери як різновид цінних паперів.
48. Пайові цінні папери, їх різновиди.
49. Поняття та види особистих немайнових прав, не пов'язаних з майновими.
50. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
51. Право на захист честі, гідності, ділової репутації.
52. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
53. Захист особистих немайнових прав.
54. Поняття правочину, його особливості.
55. Засоби вираження волі у правочинах.
56. Проста письмова форма правочину і правові наслідки її недотримання.
57. Нотаріальне посвідчення правочину і правові наслідки його недотримання.
58. Класифікація правочинів.
59. Умови дійсності правочинів.
60. Тлумачення змісту правочину. Відмова від правочину.
61. Недійсні правочини з вадами форми.
62. Недійсні правочини з вадами суб'єктного складу.

63. Недійсні правочини з вадами змісту.
64. Недійсні правочини з вадами волі та волевиявлення.
65. Підстави нікчемності правочинів.
66. Підстави оспорюваності правочинів.
67. Порядок і наслідки визнання правочину недійсним.
68. Поняття і значення представництва.
69. Види представництва. Представництво без повноважень.
70. Довіреність та її види. Форма і строк довіреності.
71. Підстави і порядок припинення довіреності. Передоручення.
72. Поняття і види строків. Обчислення строків у цивільному праві.
73. Поняття, значення, межі дії строків позовної давності.
74. Види строків позовної давності.
75. Початок перебігу строків позовної давності.
76. Зупинення і переривання строків позовної давності.
77. Поновлення строків позовної давності. Наслідки спливу строків позовної давності.
78. Поняття власності і права власності. Зміст права власності як суб'єктивного цивільного права..
79. Підстави набуття та припинення права власності.
80. Момент виникнення права власності у набувача майна. Ризик випадкової загибелі речі.
81. Види права власності та форми власності.
82. Право власності фізичних осіб на житловий будинок. Поняття і правові наслідки самочинного будівництва.
83. Речові права на чуже майно.
84. Порядок і засоби захисту речових прав: основні положення, способи і порядок.
85. Віндикаційний позов.
86. Захист речових прав від порушень, не пов'язаних з позбавленням володіння.
87. Поняття й види права спільної власності: загальна характеристика.
88. Здійснення права спільної власності.
89. Право спільної часткової власності.
90. Право спільної сумісної власності.
91. Поняття та особливості цивільно-правової відповідальності.
92. Загальний та спеціальний склад цивільно-правового правопорушення.
93. Вина як умова цивільно-правової відповідальності.
94. Шкода як умова цивільно-правової відповідальності. Співвідношення шкоди та збитків.
95. Види та форми цивільно-правової відповідальності.
96. Підстави звільнення боржника від відповідальності.
97. Особливості відповідальності за грошовими зобов'язаннями.
98. Поняття та значення спадкування. Підстави спадкування.
99. Спадкове правонаступництво.
100. Поняття спадщини.
101. Спадкоємці та спадкодавці. Право на обов'язкову частку у спадщині.
102. Час та місце відкриття спадщини.

103. Спадковий договір.
104. Поняття та зміст заповіту. Недійсність заповіту.
105. Позбавлення спадщини.
106. Форма заповіту.
107. Підпризначення спадкоємця. Співвідношення із спадкуванням в порядку представлення, спадковою трансмісією та прирощенням спадкових часток.
108. Виконання заповіту.
109. Заповідальний відказ та покладання як різновиди заповідальних розпоряджень.
110. Коло спадкоємців за законом.
111. Спадкування за правом представлення.
112. Розподіл спадщини між спадкоємцями.
113. Прийняття спадщини. Спадкова трансмісія.
114. Відмова від спадщини.
115. Відповідальність спадкоємців за борги спадкодавців.
116. Охорона спадкового майна. Управління спадщиною

Цивільне право (особлива частина)

1. Поняття та юридична характеристика договору купівлі-продажу.
2. Права та обов'язки покупця за договором купівлі-продажу.
3. Права та обов'язки продавця за договором купівлі-продажу.
4. Договір міни.
5. Договір роздрібної купівлі-продажу.
- 22
6. Договір поставки: поняття та юридична характеристика.
7. Договір дарування: поняття та юридична характеристика.
8. Форма договору дарування.
9. Розірвання договору дарування.
10. Пожертва як особливий вид договору дарування.
11. Договір довічного утримання (догляду): поняття та юридична характеристика.
12. Підстави та правові наслідки розірвання договору довічного утримання (догляду).
13. Правові наслідки смерті набувача та припинення юридичної особи набувача за договором довічного утримання (догляду).
14. Договір найму (оренди): поняття та юридична характеристика.
15. Права наймача за договором найму (оренди).
16. Обов'язки наймача за договором найму (оренди).
17. Права та обов'язки наймодавця за договором найму (оренди).
18. Припинення договору найму (оренди).
19. Договір прокату.
20. Договір найму (оренди) земельної ділянки.
21. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди.
22. Договір найму транспортного засобу.
23. Договір лізингу: поняття та юридична характеристика.

24. Види лізингу за законодавством України.
25. Договір найму (оренди) житла: поняття та юридична характеристика.
26. Оренда житла з викупом.
27. Права наймача за договором найму (оренди) житла.
28. Обов'язки наймача за договором найму (оренди) житла.
29. Права та обов'язки наймодавця за договором найму (оренди) житла.
30. Розірвання договору найму (оренди) житла.
31. Договір позички.
32. Розірвання договору позички.
33. Договір підряду: поняття та юридична характеристика.
34. Права підрядника за договором підряду.
35. Обов'язки підрядника за договором підряду.
36. Права замовника за договором підряду.
37. Обов'язки замовника за договором підряду.
38. Відповідальність сторін за договором підряду.
39. Договір побутового підряду.
40. Поняття та види перевезень.
41. Договір перевезення вантажу: поняття та юридична характеристика.
42. Обов'язки перевізника за договором перевезення вантажу.
43. Обов'язки відправника за договором перевезення вантажу.
44. Обов'язки одержувача за договором перевезення вантажу.
45. Відповідальність перевізника за втрату, нестачу, псування та пошкодження вантажу.
46. Підстави звільнення перевізника від відповідальності за договором перевезення вантажу.
47. Договір перевезення пасажирів та багажу.
48. Договір зберігання: поняття та юридична характеристика.
49. Види зберігання.
50. Обов'язки поклажодавця за договором зберігання.
51. Обов'язки зберігача за договором зберігання.
52. Відповідальність поклажодавця за договором зберігання.
53. Відповідальність зберігача за договором зберігання.
54. Зберігання речей в готелі.
55. Договір охорони: поняття та юридична характеристика.
56. Договір охорони квартир.
57. Підстави звільнення охорони від відповідальності за договором охорони об'єктів.
58. Поняття та класи страхування.
59. Основні страхові поняття.
60. Договір страхування: поняття та юридична характеристика.
61. Права та обов'язки сторін за договором страхування.
62. Умови та порядок здійснення страхової виплати. Відмова від здійснення страхової виплати.
63. Договір доручення.

64. Договір комісії.
65. Договір позики.
66. Кредитний договір.
67. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.
68. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу.
69. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
70. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.
71. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
72. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.

6. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудитор на робота	Самостійна робота/ Індивідуальна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 40	≤ 10	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудитор на робота	Самостійна робота/ Індивідуальна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 20	≤ 30	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти (денна та заочна форми навчання)

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Невисокий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Достатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками .
2	Недостатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Мінімальний рівень компетентностей. Студент, не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті.

Для навчальної дисципліни «Цивільне право» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: екзамен, стандартизовані тести, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання самостійної роботи (денна форма навчання)

Бали	Вид завдання
10	Написання та публікація наукової статті у фаховому виданні (за наявності опублікованих матеріалів із вказівкою на наукового керівника)
5	Написання та публікація тез доповіді на конференції (за наявності опублікованих матеріалів із вказівкою на наукового керівника)
2	Підготовка мультимедійної презентації (мінімум 20 слайдів) з обраної

	теми. При виставленні балів до уваги беруться наступні фактори: кількість слайдів, грамотність та правильність викладення інформації, послідовність викладення інформації, наявність висновків з розглянутих питань та теми в цілому.
2	Підготовка тестових питань (мінімум 20 питань, одне питання – 4 варіанти відповіді) з обраної теми. При виставленні балів до уваги беруться наступні фактори: кількість тестових питань, грамотність та правильність написання питання та відповідей до нього.
2	Підготовка 5 практичних задач з обраної теми. При виставленні балів до уваги беруться наступні фактори: комплексність у написанні умов задачі та поставлених до неї питань чи завдання, грамотність.

Критерії оцінювання самостійної роботи (заочна форма навчання)

Бали	Вид завдання
30	Написання та публікація наукової статті у фаховому виданні (за наявності опублікованих матеріалів із вказівкою на наукового керівника)
15	Написання та публікація тез доповіді на конференції (за наявності опублікованих матеріалів із вказівкою на наукового керівника)
5	Підготовка мультимедійної презентації (мінімум 20 слайдів) з обраної теми (оцінюється максимум в 5 балів). При виставленні балів до уваги беруться наступні фактори: кількість слайдів, грамотність та правильність викладення інформації, послідовність викладення інформації, наявність висновків з розглянутих питань та теми в цілому.
5	Підготовка тестових питань (мінімум 20 питань, одне питання – 4 варіанти відповіді) з обраної теми (оцінюється максимум в 5 балів). При виставленні балів до уваги беруться наступні фактори: кількість тестових питань, грамотність та правильність написання питання та відповідей до нього.
5	Підготовка 5 практичних задач з обраної теми (оцінюється максимум в 5 балів). При виставленні балів до уваги беруться наступні фактори: комплексність у написанні умов задачі та поставлених до неї питань чи завдання, грамотність.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів,

			близько до максимальної.
75-82		С	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74	Задовільно	Д	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67		Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Не задовільно	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34	не зараховано	F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

7. ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основні нормативні акти:

- Конституція України Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
- Загальна декларація прав людини. Документ ООН, схвалено 10 грудня 1948 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/law/show/995_015. (Дата звернення 03.06.2020).
- Конвенція про права дитини. Схвалено ООН, Резолюція № 4425, 20 листопада 1989 року. Ратифіковано Україною 27 лютого 1991 р. № 789-XII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/law/show/995_021. (Дата звернення 03.06.2020).
- Конвенція про правову допомогу та правові відносини в цивільних, сімейних та кримінальних справах. Міжнародна угода від 22 січня 1993 р.
- Ратифіковано Україною 10 листопада 1994 року № 24094 ВР. URL: http://zakon.rada.gov.ua/law/show/997_009. (Дата звернення 03.06.2020).
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. Права людини К., 1992.
- Конвенція про створення Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14 липня 1967 р. Матеріали Міжнародного симпозіуму: Правовий прогрес через порівняльне право: проблеми розбудови комерційного законодавства України на тлі досвіду Сполучених Штатів Америки. К: Кн. 3, 1993.
- Договір про патентне співробітництво 1970 р. Матеріали Міжнародного симпозіуму: Правовий прогрес через порівняльне право: проблеми розбудови комерційного законодавства України на тлі досвіду Сполучених Штатів Америки. К: Кн. 3, 1993 р.

6. Конвенція про видачу Європейських патентів від 5 жовтня 1973 р. Матеріали Міжнародного симпозіуму: Правовий прогрес через порівняльне право: проблеми розбудови комерційного законодавства України на тлі досвіду Сполучених Штатів Америки. К: Кн. 3, 1993 р.

Закони України:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (Дата звернення 03.06.2020).
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>. (Дата звернення 03.06.2020).
4. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>. (Дата звернення 03.06.2020).
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (Дата звернення 03.06.2020).
6. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. (Дата звернення 03.06.2020).
7. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>. (Дата звернення 03.06.2020).
8. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>. (Дата звернення 03.06.2020).
9. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 8596-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8596-%D0%B2%D1%80>. (Дата звернення 03.06.2020).
10. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>. (Дата звернення 03.06.2020).
11. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>. (Дата звернення 03.06.2020).
12. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>. (Дата звернення 03.06.2020).
13. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>. (Дата звернення 03.06.2020).
14. Про заставу: Закон України 2.10.1992 р. № 2654-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>. (Дата звернення 03.06.2020).
15. Про виконавче провадження. Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>. (Дата звернення 03.06.2020).
16. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>. (Дата звернення 03.06.2020).
17. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. № 1382-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>. (Дата звернення 03.06.2020).
18. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.листопада 1992 р. / Відомості Верховної Ради. 1993. № 5. ст. 21.

Підручники:

1. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.
2. Цивільне право України: загальна частина. Підручник. 4-е вид./ За ред. Дзери О.В., Кузнецової Н.С., Майданика Р.А. К.:Юрінком Інтер, 2017.
3. Цивільне право України. Підручник.- 3-є вид./ Харитонов Є.О., Ситарцев О.В. К.: Істина, 2018.
4. Цивільне право України. Особлива частина: підручник; за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 5-те вид., стер. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 1173 с.
5. Цивільне право, ч.1. Посібник для підготовки до складання іспиту. 2-е вид./ Харитонов Є.О., Голубева Н.Ю., Акіменко Ю.Ю. Х.: Одиссей, 2017.
6. Цивільне, господарське та господарське процесуальне право у запитаннях і відповідях: практичний курс/ Упор. Борисова В.І., Жиголкін І.П., Сибіта О.М., Хотенець П.В. Х.: Право, 2018.
7. Цивільне право України: підручник. У 2-х частинах / За ред. проф. Р.Б. Шишки. Ч. 2. Особлива. 2-е вид., перероб. і доп. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 996 с.
8. Сімейне право України: підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.
9. Зобов'язальне право України: Підручник / За ред. Є. О. Харитонова, Н. Ю. Голубевої. К.: Істина, 2019. 848 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Правове регулювання відносин власності: термінологічний словник / А. В. Аксютіна та ін.; ред. О. В. Нестерцова-Собакарь. Дніпро: ДДУВС, 2017. 170 с.
2. Каракаш І.І. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні: монографія. Одеса: Юридична література, 2017. 438 с.
3. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В.Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова та ін.: за ред. О.В.Дзери. К. : Юрінком Інтер, 2019. 1200 с.
4. Кухарев О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. К.: Правова єдність: Алерта, 2018.
5. Мироненко В. Особливості усиновлення дітей-громадян України іноземними громадянами. Нотаріат для вас. 2017. № 5. С. 33–39.
6. Кисіль В. І. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві. *Право України*. 2018. № 7. С. 154–182.
7. Право власності на природні ресурси виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу України. *Наукові праці НУ «ОЮА»*. Том ХІХ. Одеса: Юридична література, 2017. С. 161-173.
8. Музика Л. Власність в економічному та правовому вимірі. *Право України*. 2017. № 12. С. 47-51.
9. Клименко О.М. Викуп державного майна приватного власника як вид примусового відчуження приватної власності в суспільних інтересах. *Митна справа*. 2018. №2 (80). Ч. 2. Кн. 2 С. 291-296.

10. Крамаренко О.В. Поняття та види прав на землі для будівництва багатоквартирних житлових будинків у містах. *Часопис Київського університету права*. 2017. №2. С. 255-259.
11. Правові проблеми комунальної власності: монограф. / В. І. Борисова, Л. М. Баранова, В. М. Ігнатенко, О. О. Первомайський, С. Є. Сиротенко; Акад. прав. наук, Ін-т держ. буд-ва та місц. самоврядування. Х., 2017. 144 с.
12. Проблемні питання власницької правооб'єктності тваринного світу та його ресурсів. *Наукові праці НУ «ОЮА»*. Том XVIII. Одеса: Юридична література, 2017. С. 75-86.
13. Щодо правового регулювання відносин власності на атмосферне повітря. *Право і суспільство: науковий журнал*. 2017. № 1. С.116-122.
14. Юридичні ознаки й особливі встановлення права власності на природно-соціальні об'єкти в природному середовищі. *Юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 117-134.

Інтернет-ресурси:

1. Цивільний кодекс України <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Коментар до цивільного кодексу України <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk>
3. Сімейний кодекс України <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
4. Коментар до сімейного кодексу http://urist-ua.net/кодекси/сімейний_кодекс_україни
5. Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua> -
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>

**Завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін**

Володимир КИЯН

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної
дисципліни**

Навчальний рік	Протокол та дата засідання кафедри	Зміст змін	Підпис завідувача